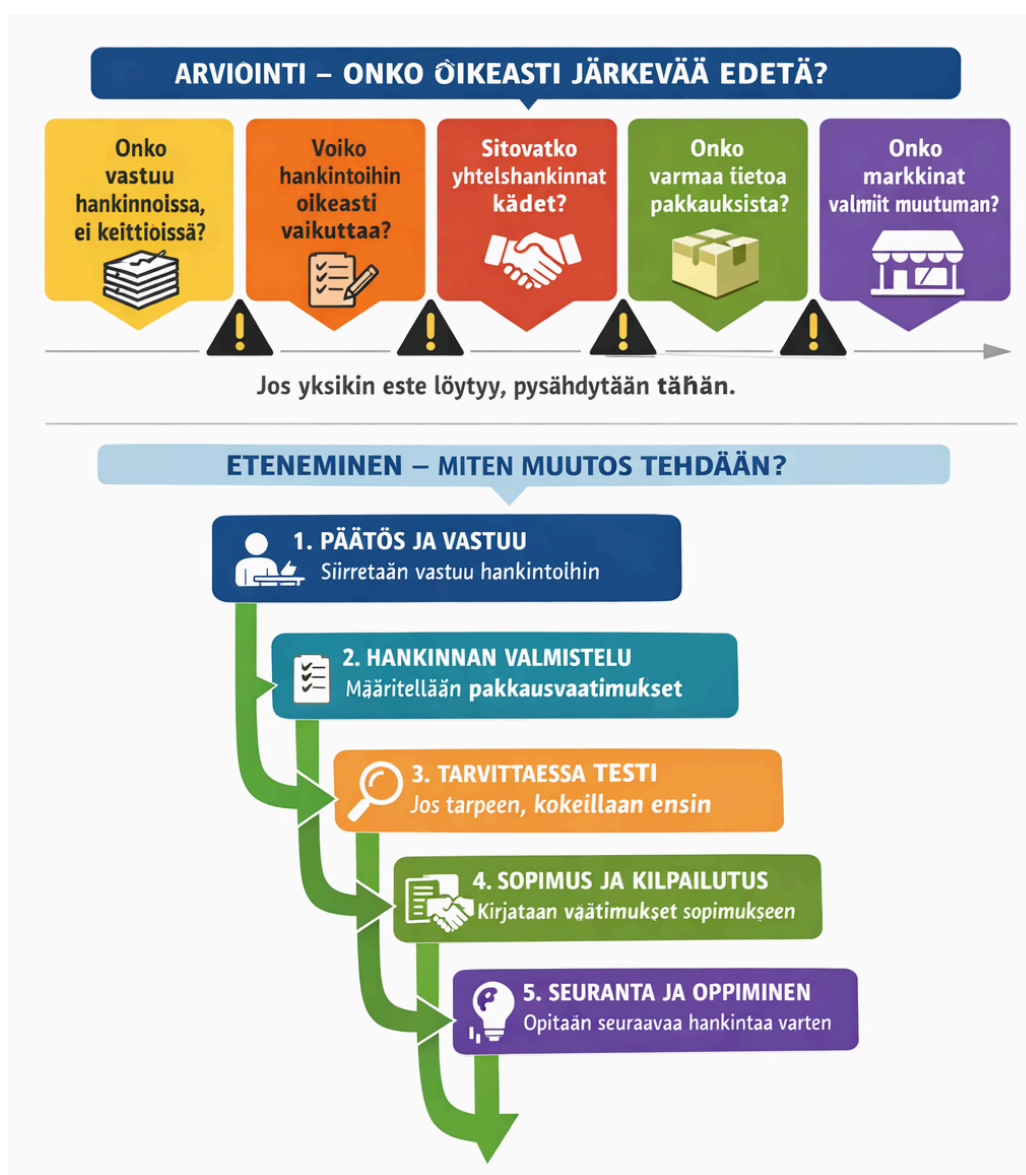


Vähemmän pakkausjätettä ammattikeittiöihin



Vähemmän pakkausjätettä ammattikeittiöihin

Ammattikeittiöihin toimitettujen elintarvikkeiden mukana syntyy paljon pakkausjätettä. Tätä jätettä voidaan vähentää jo ennen kuin tuotteet saapuvat keittiöihin – muuttamalla hankintojen ja sopimusten rakennetta. Keittiöiden työ ei muutu. Uusia laitteita, koulutuksia tai lisätyötä keittiössä ei tarvita.

Miten tämä tehdään?

1. Tarkistuslista - ensin arvioidaan, kannattaako edetä

Lyhyen arvioinnin avulla selvitetään:

- onko kunnalla mahdollisuus vaikuttaa hankintoihin
- millaiset sopimukset ovat voimassa
- rajoittavatko yhteishankinnat tai muut rakenteet muutosta

Arviointi auttaa myös tunnistamaan tilanteet, joissa **ei vielä ole järkevää edetä**. Sekin on hyvä lopputulos.

2) Tiekartta – miten edetä, kun edellytykset täyttyvät

Kun eteneminen on mahdollista

- Muutos tehdään tarjouspyynnön, hankinnan ja sopimusten ehdoissa
- [Pakkausten hankintakriteerit](#) asetetaan jo kilpailutuksessa
- Yhteishankinnat (esim. Hansel) on huomioitu reunaehtona

Eteneminen on vaiheittaista ja hallittua. Muutosta ei tehdä väkisin eikä liian aikaisin.

Kenelle ratkaisuun liittyvä materiaali on tarkoitettu?

Materiaali on tehty ihmisille, jotka tekevät tai valmistelevat päätöksiä:

- kunnille ja kuntayhtymille
- hankinnoista ja hallinnosta vastaaville
- asiantuntijoille, jotka tukevat päätöksentekoa

Materiaalia voi käyttää sellaisenaan tai soveltaa paikalliseen tilanteeseen.

TARKISTUSLISTA

Milloin pakkausjätteen määrää voi oikeasti vähentää?

Moni haluaa vähentää ammattikeittiöihin tulevaa pakkausjätettä. Kaikissa tilanteissa se ei kuitenkaan ole mahdollista – tai ainakaan järkevää juuri nyt. Tämä tarkistuslista auttaa tunnistamaan, onko oikea hetki edetä vai ei.

1. Kuka on vastuussa?

Ensimmäinen kysymys on yksinkertainen: onko selvää, että elintarvikepakkaukset ratkaistaan hankinnoissa ja sopimuksissa – ei keittiöissä?

Jos vastuu on epäselvä tai valuu käytännössä keittiöhenkilöstölle, eteneminen johtaa väärään suuntaan. Silloin muutos ei ole kestävä.

2. Voiko hankintoihin oikeasti vaikuttaa?

Onko organisaatiolla todellinen mahdollisuus päättää, millaisia vaatimuksia elintarvikkeiden pakkauksille asetetaan?

Jos hankinnoissa ei uskalleta asettaa vaatimuksia tai pelätään virheellisesti, ettei se ole sallittua, muutos pysähtyy tähän. Ilman päätösvaltaa ei synny muutosta.

3. Sitovatko yhteishankinnat kädet?

Monissa kunnissa elintarvikkeet hankitaan keskitetysti esim. HANSEL:n avulla.

Jos näin on, ratkaisevaa on tämä:

- voiko nykyisiin sopimuksiin vaikuttaa?
- onko seuraava hankintakerros tiedossa?
- sopiiko oma aikataulu yhteishankinnan aikatauluun?

Jos ei, eteneminen omalla aikataululla ei ole mahdollista. Odotus voi olla paras – ja oikea – ratkaisu.

4. Onko tietoa käytettävissä?

Järkevät päätökset vaativat tietoa. Voidaanko toimittajilta saada selkeä tieto pakkauksista: materiaali, määrä ja paino? Ja vielä tärkeämpää: pystytäänkö tätä tietoa käyttämään päätöksenteossa, ei vain raportoinnissa?

Jos päätökset perustuvat yleisiin väitteisiin kuten ”ympäristöystävällinen”, ollaan liian hataralla pohjalla.

TARKISTUSLISTA

5. Onko markkina todellinen?

Yksi toimittaja tai tukku ei riitä.

Jos vain yksi toimija pystyy vastaamaan vaatimuksiin, muutos ei ole kestäväällä pohjalla.

Markkina muuttuu vain silloin, kun vaatimukset toistuvat hankinnoissa ja koskevat useita toimijoita.

6. Käynnistetäänkö kehittämistä liian aikaisin?

Jos kehittämissuunnitelma aloitetaan ennen kuin sopimuksia voidaan muuttaa, seurauksena on usein lisätyötä ilman vaikutusta.

Pahin merkki on tämä: projekti kuormittaa keittiöitä, mutta ei johda muutoksiin hankinnoissa. Silloin kannattaa pysähtyä.

7. Mitä mitataan – ja miksi?

Mittareiden tarkoitus ei ole viestintä tai raportointi, vaan ohjaus. Hyvät mittarit kohdistuvat:

- sopimukseen
- Toimittajiin ja tukkuihin
- tuleviin hankintoihin

Jos seuranta ei vaikuta seuraavaan päätökseen, se ei tue muutosta.

8. Onko oikea hetki?

Kaikilla muutoksilla on lukituskohta. Se hetki, jolloin vaatimukset voidaan kirjata sopimukseen.

Jos seuraava hankinta ei ole vielä ajankohtainen, eteneminen kannattaa pysäyttää tähän.

Se ei ole epäonnistuminen – vaan fiksu päätös.

Pakkausjätteen vähentäminen ei ole tahtokysymys. Se on ajoituksen, vastuun ja rakenteiden kysymys.

Jos edellytykset eivät täyty, paras ratkaisu on odottaa.

Kun ne täyttyvät, muutos voidaan tehdä hallitusti ja vaikuttavasti – ilman että keittiöiden arki muuttuu.

Näin pakkausjätettä voidaan vähentää ammattikeittiöissä

Kun tarkistuslistan läpikäynti osoittaa, että eteneminen on mahdollista, siirrytään hallittuun etenemiseen.

Vaihe 1: Päätetään, kuka vastaa

Tehdään selkeä päätös siitä, että pakkausasiat kuuluvat hankintoihin.

Tämä poistaa epävarmuuden ja estää vastuun siirtymisen keittiöille.

Vaihe 2: Valmistellaan kilpailutus ja hankinta

Pakkaus ei ole sivuhuomio, vaan osa hankinnan ehtoja. Määritellään [elintarvikepakkausten hankintakriteerit](#), jotka:

- ovat realistisia markkinoille
- ovat laillisia
- voidaan oikeasti valvoa

Vaihe 3: Testataan vain jos on pakko

Jos hankinta uskaltaa edetä suoraan sopimukseen, mitään erillistä kehittämistä tai testaamista ei tarvita.

Jos epävarmuus on todellinen, voidaan kerätä rajattu määrä tietoa – vain yhtä tarkoitusta varten: jotta seuraava sopimus voidaan tehdä.

Vaihe 4: Lukitaan muutos sopimukseen

Kun [elintarvikepakkausten hankintakriteerit](#) kirjataan sopimukseen:

- ne koskevat kaikkia toimittajia
- ne vaikuttavat useiden vuosien ajan
- keittiöiden ei tarvitse muuttaa toimintaansa

Tämä on ratkaiseva hetki.

Vaihe 5: Opitaan seuraavaa hankintaa varten

Seurannan tarkoitus ei ole viestintä, vaan oppiminen.

Kerätään vain sellaista tietoa, joka auttaa tekemään seuraavasta hankinnasta paremman.